

Дошкільна освіта

Логоритмічні заняття в ДНЗ 5-6 років

- Ігри-масаж
- Ігри-забавлянки
- Ігрова гімнастика
- Ігри з предметами
- Пальчикова гімнастика
- Ігри з наслідувальними рухами

ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

Дошкільна освіта

Логоритмічні заняття в ДНЗ 5-6 років

- Ігри-масаж
- Ігри-забавлянки
- Ігрова гімнастика
- Ігри з предметами
- Пальчикова гімнастика
- Ігри з наслідувальними рухами

ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

УДК 793.22
ББК 74.267.5
Л69

Серія «Дошкільна освіта»

Л69 **Логоритмічні заняття в ДНЗ. 5—6 років / В. Л. Сухар.**— Х.: Вид-во «Ранок», 2011.— 160 с. — (Дошкільна освіта).

ISBN 978-617-540-089-0

Логоритміка — це останні наукові розробки медицини, педагогіки, психології й музичної терапії, що зібрані й відтворені в доступній для вихователів та батьків формі. Їхня ефективність і виключна користь для малюка зумовлена триєдністю впливу музики, слова й руху. Цей посібник пропонує річне планування й докладні конспекти логоритмічних занять, які сприятимуть інтелектуальному, мовленнєвому й фізичному розвитку дошкільників. Видання рекомендовано освітнім працівникам дошкільних навчальних закладів і батькам дітей дошкільного віку.

УДК 793.22
ББК 74.267.5

Навчальне видання
Серія «Дошкільна освіта»

ЛОГОРИТМІЧНІ ЗАНЯТТЯ В ДНЗ 5—6 РОКІВ

Упорядник
Сухар Вікторія Леонідівна

Код О14322У. Підписано до друку 26.02.2011. Формат 60×90/16.

Папір друкарський.

Гарнітура Шкільна. Друк офсетний. Ум. друк. арк. 12.

ТОВ Видавництво «Ранок». Свідоцтво ДК № 3322 від 26.11.2008.

61071 Харків, вул. Кібальчича, 27, к. 135.

Для листів: 61045 Харків, а/с 3355. E-mail: office@ranok.com.ua

Тел. (057) 719-48-65, тел./факс (057) 719-58-67.

З питань реалізації: (057) 712-91-44, 712-90-87. E-mail: commerce@ranok.com.ua

«Книга поштою»: (057) 717-74-55, (067) 546-53-73. E-mail: pochta@ranok.com.ua

www.ranok.com.ua

ISBN 978-617-540-089-0

© В. Л. Сухар, упорядкування, 2011

© ТОВ Видавництво «Ранок», 2011

ПЕРЕДМОВА

Важливим напрямом розвитку мовлення дошкільнят є навчання їх правильної вимови. Коригування та усунення недоліків звуковимови має безпосередній вплив на збагачення словникового запасу вихованців, удосконалення психофізичних функцій, сприяє емоційному та комунікативному розвитку малят. Без формування артикуляційного та граматично правильного мовлення повноцінний особистісний розвиток дитини та її адаптація в навколишньому світі — неможливі.

Тому одним із найважливіших видів мовленнєвої роботи з дошкільниками є логоритміка, що передбачає поєднання мови з рухом, сприяє розвитку відчуття ритму, нормалізації та регулюванню темпу вимовляння. Заняття логопедичною ритмікою корисні всім дітям, а не лише тим, що мають слухові, мовленнєві, рухові або інтелектуальні порушення розвитку.

Логопедичні заняття мають на меті активізацію вищої психічної діяльності дітей засобами розвитку зорової та слухової уваги, тренування різних видів пам'яті малюків, розвиток їхнього зорового та слухового сприйняття, а також формування рухових навиків.

Зрозуміло, що в основі логоритмічних занять, як і в іншій освітньо-виховній роботі з дітьми дошкільного віку, лежить принцип ігрового навчання, адже основною формою діяльності малят є гра. Вихователю ДНЗ такі заняття доцільно проводити у другій половині дня, спільно з музичним керівником або логопедом. Запорукою ефективності є використання різноманітних форм та методів роботи з малятами: рухових, мовленнєвих та дихальних вправ, пальчикових та рухливих ігор, вправ для розвитку уваги та пам'яті, простих танцювальних рухів у супроводі ритмічної декламації, артикуляційної гімнастики, віршованих текстів, що супроводжуються рухами та вправами для релаксації тощо.

Розробки саме таких ігрових занять із логоритміки містить запропонований посібник. У ньому представлено річне календарне

планування відповідної роботи з дітьми 5—6 років, із розрахунку проведення занять раз на тиждень. Рекомендовані розробки у своєму складі мають вступну (організаційну), основну та завершальну частини.

Слід пам'ятати, що для проведення занять із малятами старшого дошкільного віку, які активно пізнають довкілля і постійно розширюють свій досвід та коло знань про навколишній світ, також необхідне використання наочного матеріалу (ілюстрацій, елементів костюмів, іграшок, світлин тощо), чіткі пояснення педагога.

Під час логоритмічних занять у пригоді малятам стає музика, що дозволяє виконувати відповідні завдання в чітко вираженому ритмі. Дорослий має звертати увагу не тільки на точність, координованість ігрових дій дошкільників, але й на амплітуду рухів, темп виконання ігрових вправ тощо. Важливо також розвивати мовне дихання, цьому сприяє виконання народних поспівок, мелодично-інтонаційних та спеціальних ігрових вправ. Нескладні, але корисні вправи для язика та губів передбачає рекомендована в посібнику артикуляційна гімнастика.

Пальчикові ігри та рухливі фізкультхвилинки, пропонувані в книзі, проводяться як у музичному супроводі, так і без нього. Запорукою їх ефективності є узгодження ритмічного вимовляння віршованого тексту з ігровими діями. Для малят даної вікової категорії доцільне послідовне, поетапне ускладнення матеріалу. Багаторазове повторення ігрових рухів (у тому числі й органів артикуляції) розвиває їх точність та координованість, сприяє відпрацюванню не тільки рухових, але й слухових, мовленнєвих та вокальних навичок. Слід зважити на те, що спочатку дорослий має у зрозумілій дітям формі пояснити правила гри, чітко сформулювати ігрову задачу, а вже потім вимагати її виконання.

Під час проведення логоритмічних занять діти та вихователь повинні перебувати в полі зору один одного, щоб малятам було добре видно дорослого, а педагог міг контролювати чіткість та синхронність виконання завдань всіма малюками, які наслідують (або продовжують) його. Важливо також (особливо для малоактивних, інертних дітей з уповільненою реакцією) індивідуальне виконання ігрових завдань за вибором та проханням дорослого.

Сподіваємось, що дана книга допоможе педагогам дитячих дошкільних закладів у розвитку рухових умінь, пізнавальних здібностей вихованців, посприяє творчому самовираженню дитини, допоможе урізноманітнити види її діяльності, набути важливих особистісних якостей, необхідних для розвитку та адаптації малюка в сучасному суспільстві.

КАЛЕНДАРНЕ ПЛАНУВАННЯ ЛОГОРИТМІЧНИХ ЗАНЯТЬ

Місяць	Дата	Тема заняття	Примітки
Вересень		1. Милі пташенята ластів'ята	
		2. Затишна лісова хатинка	
		3. Білочка Берта — клопітлива хазяєчка	
		4. Чим багата щедра осінь?	
Жовтень		5. Вовчику-братуку, сіренький бочок	
		6. Мандрівка до Грибного Королівства	
		7. Осінь гуляє полями й галями	
		8. Мудрий котик Муркотик	
Листопад		9. Збираємось на прогулянку	
		10. Мій вірний друг Рябко	
		11. Моя дружна сім'я	
		12. Наша пісенька дзвінка	
Грудень		13. На поріг ліг перший сніг	
		14. День короткий, зимовий	
		15. Як півник застудився	
		16. Вітаємо з Новим роком!	
Січень		17. Дід Мороз у лісі	
		18. Зимові розваги	

Закінчення таблиці

Місяць	Дата	Тема заняття	Примітки
		19. Про ремесла та майстрів	
		20. Зимові сни ведмедика	
Лютий		21. Настав лютий-бокогрій	
		22. Малечі про смачні речі	
		23. Неслухняне козеня	
		24. У бабусиній коморі	
Березень		25. Дитсадочок для звірят	
		26. У нас у гостях — телятко Буцень	
		27. Доброго ранку!	
		28. Чарівна скринька	
Квітень		29. Вийшли в поле трактори	
		30. Упертий віслучок Іа	
		31. Тепле сонечко весняне	
		32. Мишки-шкреботушки	
Травень		33. Травневий жук	
		34. Біля річки-річечки	
		35. Малюкам про транспорт	
		36. Веселий цирк	

КОНСПЕКТИ ЛОГОРИТМІЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗАНЯТТЯ 1. МИЛІ ПТАШЕНЯТА ЛАСТІВ'ЯТА

Обладнання: фонограма п'єси «Пташка» (музика Е. Гріга), ілюстрація із зображенням ластівки на дроті та ластів'ят у гнізді, іграшкове ластів'я (його можна виліпити із пластиліну або вирізати з картону).

ВСТУПНА ЧАСТИНА

Звучить фонограма мелодії Е. Гріга «Пташка». Діти парами заходять до залу.

Вихователь

На білому світі багато пташок,
І в кожній птахи є свій голосок,
І пір'ячко власне, і дзьобик, і лапки,
І, звісно ж, свої жовтороті малятка.

І, діточки, нині у цей добрий час
Історія дивна чекає на вас
Про ластівочки пташеняток —
Цікавих смішних ластів'яток.

(Педагог показує дітям ілюстрацію із зображенням пташенят у гнізді.)

А починається ця історія просто. Малі ластів'ятка проклюнувшись із яечок, сиділи в гніздечку і тільки роззявляли свої ротики, усьому дивувались, постійно пищали.

Артикуляційна гімнастика «Жовтороті пташенята»

1. Вправа «Пташенята відкривають ротики». (Для розвитку вміння спокійно відкривати та закривати рота, розслаблюючи м'язи язика.)

У малих пташиних діток
Часто ротики відкриті,
В них кладе матуся пташка
Черв'ячка або комашку.

Вихованці відкривають рот, губи в усмішці. Широкий язик утримується в порожнині рота в розслабленому спокійному стані на рахунок 5—10.

2. Вправа «Дзьобики». (Така вправа сприяє профілактиці появи контрактур, тобто обмежень рухливості артикуляційних м'язів.)

Розкривають малюки
Жовтороті дзьобики,
Ними клацають тихенько
І чекають татка й неньку.

Опускання та піднімання нижньої щелепи. Відкривання та закривання рота вільне, без напруження.

3. Вправа «Здивування». (Для зміцнення м'язів рота та розвитку рівномірного видиху.)

Промінці пташат торкались —
Ластів'ята дивувались:
— Що там тепле та яскраве?
Нам дізнатись це цікаво!

Діти витягають губи вперед, округлюючи їх, як для вимовляння звука [у], і при цьому виконують тривалий видих.

4. Вправа «Пташенята пишуть». (Для зміцнення губних м'язів.)

Невгамовні ці малята,
Дитинчата ластів'ята,
Всі у купочці сидять,
Цілий день собі пишуть.

Малюки швидко вимовляють звуконаслідування «пі-пі-пі».

ОСНОВНА ЧАСТИНА

Фонематична гра «Ластів'яча мова»

Вихователь. Звичайно, справжні ластів'ята розмовляти не можуть. А от казкові, яких ми зараз уявимо, — уміють дуже добре. Хоча в кожному їх слові обов'язково чується пташиний писк — «пі, пі!».

Давайте ж поміркуємо, які слова можуть пропищати балакучі ластів'ята.

Дорослий називає малюкам пари слів, в одному з яких зустрічається звукосполучення «пі», а в іншому чується твердий [п]. Завдання малят — уважно слухати слова і вибирати та повторювати тільки ті з них, у яких наявне задане сполучення звуків.

Словесний матеріал для гри.

Лапи, пісня, компот, напій, підйом, подушка, перина, пір'я, палка, пічка, пеньок, перепілка, пінопласт, запах, пачка, пінка, пісок, пилка, печаль, піаніно, піт, пил.

Під час гри педагог має називати кожне слово виразно та чітко, якщо потрібно, інтонаційно виділяти відповідне сполучення звуків.

Така гра спрямована на розвиток уваги та фонематичного слуху, уміння вирізняти звукосполучення в словах, відрізняти пом'якшений звук від твердого.

Вихователь. Ось так і пищали жовтороті день від дня. І мріяли маленькі ластів'ятка, як вони стануть дорослими ластівками, зможуть літати куди завгодно і побачать багато цікавого та дивовижного.

Фізкультхвилинка «Мрії ластів'ят»

Дорослий читає віршований текст, а дошкільнята виконують ігрові рухи відповідно до його ритму та змісту.

Ми — маленькі ласточки,
Матусі ластівки синочки.

(Діти, стоячи прямо, відводять руки назад і виконують нахили голови праворуч-ліворуч.)

Із гнізда повилітали —
Радісно защебетали.

(Ходьба на місці зі змахуванням розведеними в сторони руками.)

Криличками змахнемо —
І у гай полетимо.

(Діти навшпиньках розбігаються врозтіч.)

Справа є у пташок —
Ловити комашок.

(Продовжуючи пересуватися легким бігом навшпиньках, виконують оплески, імітуючи «ловлю комах».)

Політаємо між віт —
Сядемо у ряд на дріт,

(Малюки шинкуються у шеренгу та присідають.)

Туди-сюди подивились...

(Повороти голівкою у сторони.)

Ми, здається, вже стомились.

(Підводяться і потягуються.)

До гніздечка, ластів'ята!

(Знову змахують руками.)

Час пташатам подрімати...

(Присідають, поклавши долоні під щічку.)

Вихователь. Та минули дні, ластів'ята дійсно швидко підростали. Замість ріденького пушку в них почало виростати пір'ячко, як у дорослих ластівок. І ось одного дня найсміливіше ластів'ятко (педагог показує дітям відповідну іграшку) змахнуло крильцями — і вперше вилетіло з гніздечка. Пурхнуло — і всілося на гілочці найближчого дерева, стало все довкола розглядати та дзвінко-дзвінко щебетати.

Артикуляційна гра «Пташині чистомовки»

Вихованці чітко та виразно вимовляють чистомовки вслід за дорослим.

Джу-джу-жу, джу-джу-джу — я на дротику сиджу.

Жі-жі-жі, жі-жі-жі — по траві позвуть вужі.

Же-же-же, же-же-же — сонце піднялось уже.

Ўжі-ўжі-ўжі-ўжі — п'є горобчик із калюжі.

Під час гри малята можуть позначати ритм кожної фрази оплесками.

Вихователь. А тут повернулася додому мама ластівочка. Бачить — немовби не всі дітки у гніздечку. «Ну, — думає, — треба порахувати пташенят».

Пальчикова гра «Лічба пташат»

Малюки виконують ігрові рухи пальчиками відповідно до змісту віршованого тексту.

Ластівочка прилетіла,

(Долоні зчеплені великими пальцями, решта пальців розставлені — «пташка».)

Дзьоб схвильовано відкрила,

(Від пучки повільно відводять вниз великий палець.)

Стала діток рахувать:

(Кисті рук поряд, довільні рухи пальчиками.)

Раз, два, три, чотири, п'ять...

(Почергово загинають пальчики на одній руці.)

Переймалась не дарма:

(Підносять вгору вказівного пальчика.)

Адже шостого — нема!

(Плескають у долоні.)

Мама крильцями змахнула —

І на пошуки майнула.

(Повторне зображення «пташки» з рухами пальців угору-вниз.)

Вихователь. Швидко знайшла матуся ластівка свого мандрівного пернатого синочка і разом із ним повернулася додому. А ластів'я здивовано розказувало своїм братикам та сестричкам, як воно зблизька побачило маленьку дівчинку Оленку, що зовсім не схожа на пташку.

ЗАВЕРШАЛЬНА ЧАСТИНА

Логічна гра «Порівняй»

Педагог від імені ластів'яти ставить малюкам запитання, а діти дають відповіді на них, називаючи частини тіла птахів, аналогічні відповідним частинам тіла людини.

У дівчинки є ніжки, а в ластівок? *(Лапки.)*

У дівчинки є ручки, а у пташечок? *(Крильця.)*

У дівчинки є ротик, а у пташки? *(Дзьобик.)*

У дівчинки є волоссячко, а в ластівок? *(Пір'ячко.)*

Наприкінці гри бажаючим дітям пропонується дати відповідь на ще одне питання: А що є і у дівчинки, і у пташки? *(Голівка, оченята, тулуб, спинка, животик.)*

ЗАНЯТТЯ 2. ЗАТИШНА ЛІСОВА ХАТИНКА

Обладнання: фонограма п'єси «Українська мелодія» (музика І. Берковича), аудіозапис «Звуки лісу», велика ілюстрація (репродукція) із зображенням лісу, малюнки із зображенням хатки бобрів та самих бобрів, танцювальна музика «Веселі діти» (литовська народна мелодія, обробка Т. Ломової).

ВСТУПНА ЧАСТИНА

Малята входять до залу під звучання п'єси «Українська мелодія» (музика І. Берковича). Педагог призупиняє звучання музики і звертається до групи.

Вихователь

Чи ви бажаєте, малята,
У дивний ліс помандрувати?

Ми зараз підемо туди,
Щоб там цікаве щось знайти.
Отож, гайда до лісу пішки,
Нехай крокують наші ніжки!

Діти шикуються в коло і стають одне за одним. Вихователь ставить перед малюками ілюстрацію із зображенням лісу. Музика продовжує звучати. Малята пересуваються в ритмі мелодії різними способами: спочатку йдуть звичайним кроком, потім ступають обережно навшпиньках, рухаються підскоками (перескакують лісове болітце по купинах), потім легким бігом і знову переходять на ходьбу.

Умикається фонограма «Звуки лісу».

Педагог показує дітям малюнок із зображенням бобрової хатки та її мешканців — бобрів.

Вихователь

Що воно за дивна хатка?
Не будинок, а загадка!
Бо без пилки хтось, малята,
Цю оселю спорудив,
Молотка не брав у лапи,
Ані цвяшка не забив!
Що ж за майстри ці звірята?
Ну, звичайно, це — бобри!
Наших хлопчиків, дівчаток
Всіх запрошують до гри!

Артикуляційна гімнастика «Бобри»

1. Вправа «Зубки». (Для розвитку м'язової сили та рухливості губів.)

Бобри гостренькі зуби мають
І ними дерево гризуть,
Немов би пилкою спляють, —
І будувати дім несуть.

Щелепи майже зімкнені. Верхні та нижні різці видні. Губи розтягнуті в усмішці.

2. Вправа «Клацання». (Для зміцнення м'язів губів, покращення їх м'язової активності.)

Бобренята, що це з вами?
— Клацаємо ми зубами,
Щоб вони росли скоріше,
Щоб ставали ще міцніші.

Діти, розтягнувши губи в усмішці, швидко відкривають і закривають рот, то змикаючи, то розмикаючи зуби.

3. Вправа «Покусування». (Така вправа сприяє масажу верхньої та нижньої губи.)

Міркуючи про лісу рубку,
Бобри покусували губки:
«Звалити краще дуб який:
Чи молоденький, чи старий?»

Губи розтягнуті в усмішці. Малята спочатку нижніми зубами покусують верхню губу, а потім верхніми зубами покусують губу нижню.

ОСНОВНА ЧАСТИНА

Гра «Скоромовка про бобрів»

Педагог знайомить малят із текстом народної скоромовки:

Бурі бобри брід перебрели,
Забули бобри забрати торби.

Діти повторюють скоромовку за вихователем кілька разів і вичають її напам'ять.

Скоромовка вимовляється спочатку досить повільно, потім у більш прискореному темпі. Вихователь стежить за виразністю та чіткістю вимовляння слів, зокрема тих, що містять сонорний звук [р].

Потім дорослий пропонує окремим вихованцям (за їх бажанням) індивідуальні завдання: промовити розучену скоромовку, змінюючи її мовленнєву інтонацію (весело, обурливо, із жалем, таємниче тощо).

Пальчикова гра «Родина бобрів»

Педагог читає віршовані рядки, а діти відтворюють рухами пальчиків відповідний сюжет.

Ось будиночок на річці.

(Долоні з'єднують кінчиками пальців — «дах будинку».)

Прямо майже у водичці,

(Кистями зображують «хвилі».)

Проживають тут бобри.

(Кисті складають у «замочок».)

Дім один, а їх аж три.

(Показують три пальці на одній руці.)

І у дружній тій родині,
Хутряній сім'ї бобриній,

(Ритмічно згинають та розгинають підняті пальчики.)

Є матусенька бобриха,
Що пливе до хатки тихо,

(Погладжують безіменний палець.)

Є бобер — поважний татко

(Колові рухи по пучці середнього пальчика.)

І маленьке бобренятко.

(Підгинають вказівного пальця і ритмічно постукують по ньому.)

Мовленнєва гра «Склади віршик»

Педагог спонукає дітей змінити останнє слово у фразах так, щоб речення були логічно правильними, а утворені рядки — римованими.

Боброва хатка непогана —
Міцна, добротна,.. залізна.

(Дерев'яна.)

У хатці тихо сплять малята —
Цікаві, жваві... кізочки.

(Бобренята.)

Бобри оселю спорудили,
Зробити гарно це... спробували.

(Зуміли.)

У бобренят — чудові шубки
І дуже гострі білі... кігті.

(Зубки.)